

Obsah

Poděkování	13
Úvod: Záhada české reformace	15
Vztah k současnosti	15
Pojem utrakvistické církve	17
Liberální rysy	20
Stav utrakvistického bádání	23
Kapitola 1: Nesnáze se střední cestou v dějepisectví	27
Základní teze	27
Kapitola 2: Prolegomena: první století utrakvismu (1415–1527)	57
Zárodečný stav (1360–1415)	57
<i>Morální a správní reforma církve</i>	58
<i>Bohoslužebné prohloubení: časté přijímání</i>	61
<i>Práva jednotlivce: Jan Hus</i>	63
<i>Radikální vetřelci: Valdenští a jiní sektáři</i>	66
Začátek české reformace a táborská výzva (1415–1452)	68
<i>Úloha Židů</i>	82
<i>Vlivy z Anglie</i>	85
<i>Styky s východním pravoslavím</i>	91
Vyspělost a bratrská výzva (1452–1517)	94
<i>Svébytná a životaschopná církev</i>	99

Kapitola 3: Kuriózní střet utrakvismu s Lutherem	103
Přitažlivý Luther (1517–1523)	104
<i>Rozptýlení římské hrozby</i>	106
<i>Únik z národní osamocenosti</i>	109
<i>Obhajoba oprávněnosti utrakvismu</i>	113
<i>Luther jako Husův protějšek</i>	116
Luther odmítaný (1517–1523)	120
<i>Nesoulad věrouky</i>	121
<i>Ochrana před Lutherovým lákáním</i>	125
<i>Maska zvědavosti, velkorysosti a zdvořilosti</i>	128
Iluze luteránského převratu (1524)	132
Znovuupevnění utrakvismu (1524–1528)	140
<i>Nezdařené sblížení s Římem</i>	146
<i>Dědictví prvního setkání s Lutherem</i>	149
Kapitola 4: Bohuslav Bílejevský a zeměpis utrakvistické ekleziologie	155
Neposkvrněná západní církev	158
Církevní autoritářství napravo	166
Biblický redukcionismus nalevo	175
Mimojdoucí na východě	183
Příbuzná střední cesta na západě	191
Vzorný utrakvista	203
Kapitola 5: Pavel Bydžovský a druhý střet utrakvismu s Lutherem	205
Bydžovský v dějepisectví	206
Luther ve spisech Bydžovského	210
Bydžovský a Luther	230
Církev podobojí a Luther	239

Utrakvisté a římská kurie	245
Tradice snášenlivosti: kompaktáta a Kutnohorský mír	248
Kapitola 6: Utrakvistická konzistoř, pražský arcibiskup a krátké líbánky	253
Vysvěcování utrakvistického kněžstva (1539–1561)	254
Zkoumání luteránských idejí	267
Diplomatická klání s arcibiskupem, s římskou kurií a s jezuitou	274
Arcibiskup a utrakvistická vysvěcování, 1564–1572	281
Ani Luther, ani Řím	289
Kapitola 7: Zlidovění utrakvismu: spor o Českou konfesi (1575)	291
Náboženské rozštěpení	294
Dohoda mezi utrakvisty a luterány: její vznik	307
Valdštejnovi ultrautrakvisté jako rušiči	315
Konzistoř jako ochránkyně utrakvistické pravověrnosti	319
Dohoda mezi utrakvisty a luterány: její uplatnění	323
Společenské rozštěpení	330
Kapitola 8: Pravověrnost a snášenlivost: utrakvisté a luteráni (1575–1609)	337
Právní postavení utrakvismu	341
Utrakvismus na venkově	349
Utrakvisté v královských městech	352
Stížnosti konzistoře	354
Konzistoř a města	357
Výroky cizozemců	364
Bohoslužebné knihy	367
Neprotestantské bohosloví utrakvistů	372
Utrakvisté a luteráni	381

Základy tolerance	390
Převaha utrakvismu	403
Kapitola 9: Utrakvisté proti kurii: liberální či autoritářská církev (1575–1609)	405
Církevní nesrovnalost	407
<i>Utrakvistická kritika římské ekleziologie</i>	407
<i>Zavrhování tridentského koncilu a jeho ovoce</i>	412
<i>Význam zbývajících spojení</i>	415
Nezávislá církevní pravomoc: konzistoř	418
<i>Udržovaná nezávislost: Vztahy s královskou kanceláří a s arcibiskupem, 1575–1592</i>	418
<i>Nezávislost ohrožena: Papežští diplomaté a Rezkova aféra, 1593</i>	421
<i>Nezávislost potvrzena: Tíhnutí ke sněmu, 1594–1609</i>	430
Nezávislá církevní pravomoc: kněžstvo	436
<i>Dosazování utrakvistických kněží: Konzistoř a arcibiskup</i>	436
<i>Otázka „katolického“ kněžstva na utrakvistických farách</i>	443
<i>Svěcení utrakvistického kněžstva</i>	450
<i>Prostředky proti arcibiskupovým přehmatům: Zábrany a rovnováhy</i>	453
<i>Sylabus omylů</i>	459
Kapitola 10: Kurie přitahuje oprátku: postup konfesionalizace (1575–1609)	461
Zahraniční zastánci tvrdé linie	463
Hus a utrakvismus jako menší zlo	467
Iluzorní obraz „staroutrakvistů“	473
Katolicismus s liberální ekleziologií	480
Otázka „utrakvistizace“ římské církve	490
Universalismus a liberalismus	496

Kapitola 11: Utrakvisté pod trojitou konzistoří podobojí – výhodné soužití (1609–1620)	499
Utrakvismus a Majestát.	502
<i>Tradiční aliance</i>	502
<i>Záruky dané utrakvistům</i>	507
Ekumenická konzistoř	511
<i>Historické pozadí</i>	511
<i>Koalice tří druhů podobojí</i>	514
Snášlivost a pravověrnost	521
Kapitola 12: Životnost a číselná převaha utrakvismu za Majestátu Rudolfa II. (1609–1620)	527
Utrakvismus jako církev neurozených	541
Utrakvisté a luteráni: rozdíly	544
Utrakvisté a luteráni: koketování	550
Čeští luteráni a Německo	552
Utrakvisté a římská církev: mrazivý chlad	555
Utrakvisté a církev anglikánská: vzájemné nepochopení	559
Utrakvisté a stavovské povstání	567
Utrakvismus pod Majestátem	571
Kapitola 13: Bílá hora, 1620: přepodstatnění a proměnlivý odkaz utrakvismu	573
Co se stalo s utrakvismem?	575
<i>Otázka tolerance</i>	575
<i>Metody likvidace</i>	580
<i>Odpor a kolaborace</i>	590
Vítězná protireformace?	600
Druhý život utrakvismu	606
Doslov: Smysl české reformace	617

Dodatek	623
Administrátoři konzistoře pod obojí	623
Administrátoři společné konzistoře pod obojí	624
Administrátoři konzistoře pod jednou	624
Pražští arcibiskupové	625
Biskupové sloužící utrakvistům v Čechách	625
Hlavní mučedníci české reformace	626
Bibliografie	627
Archivní zdroje	627
Spisovatelé, 1517–1648: čeští	628
Spisovatelé, 1517–1648: mimo Čechy	638
Ostatní primární literatura	643
Jmenný rejstřík	649